

SAARDE, TAHKURANNA, SURJU ja HÄÄDEMEESTE valdade

ÜHINEMISLÄBIRÄÄKIMISTE PROTOKOLL nr 2

16.05.2016. a Häädemeeste seltsimajas

Koosolek algas kell 13.00

Koosolek lõppes kell 16.05

Osalesid valdade volitatud esindajad läbirääkimistel:

Kadri-Aija Viik, Hannes Isand, Jaanus Männik – Surju vald

Väino Lill, Andres Annast, Erli Aasamets – Saarde vald

Algis Perens, Magnus Mõttus, Lembit Künnapas, Toomas Abel – Häädemeeste vald

Merike Saks, Urme Raadik, Karel Tõlp – Tahkuranna vald

Kohal viibis Mikk Lõhmus - konsultant

Koosoleku juhataja: Magnus Mõttus

Protokollija: Toomas Abel

Päevakord:

1. Ülevaade seni toimunud ühinemisläbirääkimiste tegevustest
2. Ühinemisläbirääkimiste ajakava koostamine
3. Läbirääkimiste töögruppide moodustamine ja eesmärgid
4. Varem tõstatatud küsimuste arutelu jätkamine

Päevakorra arutelu

1. Ülevaade seni toimunud ühinemisläbirääkimiste tegevustest

Konsultant esitas küsimuse seni toimunu teadasaamiseks.

Varasemate kokkusaamiste käigus on arutatud rohkem korralduslikke küsimusi, sisuliste teemade puhul on püütud seni välja selgitada need, milles võib hiljem tekkida põhimõttelisi vastuolusid – vallamaja asukoht, nime küsimus, vallaametnike paiknemine jt., millesse on oht hiljem takerduda.

Varasemal Uulu kohtumisel jõuti tulemuseni, et loogiline asukoht vallamajale on kahel trassil liikuvate inimeste kokkusaamise piirkond ehk Uulu küla praeguses Tahkuranna vallas.

Läbirääkijad jõudsid kokkuleppele, et jätkatakse nn. Liivimaa projektiga (4 läbirääkivat valda) ning ei vaadelda muid variante (kellegi võimalik eemalejäämine läbirääkimistest, erisused) enne, kui haldusreformi seadus on vastu võetud.

Kui läbirääkimiste tulemusena kellelegi osapooltest ühinemistingimused vastuvõetavad ei ole, on võimalus läbirääkimistest väljuda.

Märgiti, et praeguste reeglite järgi muud ühist omavalitsust Pärnumaa lõunaosas tekkida ei saakski. Konsultant lisis, et teoreetiliselt pole välistatud siiski ka maakonnapiiride ületamine.

Lepiti kokku, et kui kellelegi osapooltest tehakse ühinemissetpanek väljastpoolt (nt. Saardele Viljandimaa suunast), teavitatakse sellest kõiki läbi rääkivaid valdu.

Võeti kokku senised ühinemissetpanekud: Saarde valla ettepanek Häädemeeste, Surju ja Tahkuranna valdadelle (kõik nõustunud), Häädemeeste ettepanek Surjule ja Tahkurannale, Pärnu

linna ettepanek Surjule, Tahkurannale, Häädemeestele (kõik tagasi lükanud).

Konsultant andis arvamuse haldusreformi seaduse väljavaadete kohta - see võetakse tõenäoliselt maikuus vastu ja suuremaid muudatusi eelnõuga võrreldes ei ole oodata.

Konsultant andis lühiülevaate erinevatest olukordadest läbirääkimistel üle Eesti, tuues välja eelkõige ohukohad. Reform on mingil moel seotud ka riigi tulevikusuundadega, mis puudutab maakondade rolli.

A. Annast tõi välja Saarde vallavolikogu istungil kujunenud seisukoha, mis ei ühti läbirääkimiste juhtrühma omaga ja mis pooldab tulevase ühisevalla keskusena Kilingi-Nõmme linna.

Samas ei ole väga tõenäoline, et Häädemeeste, Surju ja Tahkuranna volikogud nõustuksid keskuse jäämisega Kilingi-Nõmme e. elanike loogilisele Pärnu-suunalisele liikumisele vastassuunas.

Eelnev on tihedalt seotud asjaoluga, et veel pole läbirääkimistel jõutud aruteludeni selles osas, mis puudutab kohapeale jäävaid KOV funktsioone - näiteks milliseid asju peaks Häädemeeste, Surju või Tahkuranna elanik minema ajama Kilingi-Nõmme vallamajja. Läbirääkimiste üks olulisemaid küsimusi ongi see, millised funktsioonid ja teenused ning ametnikud peavad jääma endistesse vallakeskustesse.

Vähemalt esimesel aastal peale ühinemist tuleks vallavanemal sageli viibida kõigis endistes vallakeskustes, määrata vastuvõtuajad erinevatel nädalapäevadel; tutvumist ja suhtlemist on algul palju.

Elanik peab saama igapäevased asjad aetud kohapeal (senises vallakeskuses) ja kõik ametlikud asjad ühes kohas e. vallamajas.

Konsultant: tuleb eristada strateegilise juhtimise funktsioone ja vahetut elanike teenindamist.

-Strateegilised funktsioonid: vallavanem, vallasekretär, finantsjuhtimine, arendustegevus, lisaks spetsiifilised ametikohad – teedeinsener, järelevalvetöötajad, registrite pidamine jms.

-Elanike teenindamine: sotsiaaltöötajad, klienditeenindaja (registritoimingud, maksed), piirkondlik arendusjuht – projektitöö koordinaator. Suhteliselt palju on ehitusküsimusi, samuti veel maa-asju.

-Kolmas tasand on nõ. ametnike vastuvõtuajad kohtadel kord-kaks nädalas. Paari aasta jooksul paneb rahvas ise vajaduse paika.

Üleminekuajal tuleb arvatavasti leppida mõnevõrra suurema ametnike kohalolekuga kohtadel kui see lõpuks tegelikult vajalikuks osutub. Eriti aktiivsematel elanikel on keeruline kohaneda piiratud vastuvõtuaegadega.

Olulisem kui vallavanema töökabineti asukoht on vähemalt esimesel aastal, et kohtadele jääks tegutsema oma tööpiirkonda detailides tundvad ametnikud, eelkõige maa- ja ehitusspetsialistid.

Ametikohtade ümberkorraldamisega ei tohiks kiirustada, pärast võib tekkida hoopis lisakulu – uus väljaõpe, kohanemisaeg, koolitused jne., tuleb hinnata ära, mis teenused kohapeale jätta.

Keskuse küsimusega seondub tugevalt ka uue identiteedi tekkimine – „meie vald“ on ühinemise järel hoopis erinev mõiste praegusest ja ei tohiks kinni jääda olemasolevate valla piiridesse, asju tulekski üritada näha uuest olukorrast lähtudes.

Demograafilised muutused ei ole otseselt sõltuvad haldusreformist, elanike vähenemist võib põhjustada ka mingi valdkondlik reform (näiteks: kutseharidus Tihemetsas).

Arutelu tulemusena võeti vastu konsensuslik

OTSUS:

- 1. Järgmise koosoleku ettevalmistamise käigus iga valla läbirääkijad mõtlevad läbi ja formuleerivad, milliseid konkreetseid teenuseid on vaja minimaalselt praegustes vallakeskustes (kohapeal) säilitada, arvestades nii territoriaalset kui valdkondlikku kaetust elanike esmavajaduste rahuldamisel. Vajadusi tuleb põhjendada objektiivsete asjaoludega**

ning märkida, kas teenus on vajalik igapäevaselt või piisab vastuvõtuaegadest mõnel nädalapäeval.

2. Läbirääkijad teevad ettepanekuid võimalike ühiste teenuste osas (jäätmemajandus, vesi ja kanalisatsioon jms.).
3. Mõeldakse läbi lisaks ametnike vajadusele kohapeal muud võimalused piirkondlikuks kaasamiseks (volikogude komisjonid jt.).
4. Saadud andmete alusel kujundatakse komisjoni ettepanek ühinemislepingusse vallakeskuse asukoha suhtes.

2. Ühinemisläbirääkimiste ajakava koostamine

Sõna anti konsultant Mikk Lõhmusele, kes esitles soovitatavat läbirääkimiste ajakava. Arutelu käigus selgusid ka temapoolsed soovitusel ühinemislepingu ettevalmistamiseks ja toimingute läbiviimiseks. Tulemusena toodi välja järgmised punktid:

1. Ideaalne tulemus oleks, kui 2016. a. augusti lõpuks oleks olemas ühinemislepingu esimene variant. Arvestada tuleb ühinemislepingu avalikustamise nõudega kolme nädala jooksul. Seega on mõistlik augusti lõpus volikogude istungid korraldada. Eeldatavalt on seoses ühinemisprotsessiga vajalik volikogude istungeid korraldada rohkem kui kord kuus. Volikogusid tuleb läbirääkimiste käiguga kursis hoida algusest peale.
2. Teemarühmade küsimus: kas kõik valdkonnad arutatakse läbi juhtrühma koosolekutel spetsialistide kaasamisega või moodustatakse ka teemarühmad? Eelmisel koosolekul lepidi kokku esimene variant.
Konsultant: teemarühmades arutatakse detailselt läbi kõik küsimused, mis on olulised lepingu jaoks, kuid mida juhtrühma koosolekutel ei jõuta piisavalt täpselt käsitleda. Näiteks lasteaedade osalustasud, koolide palgakorraldus jpm.
On teada, et läbi rääkivate valdade pearaamatupidajad-finantsjuhid on korraldanud omavahelise kokkusaamise eelkõige e-arvetele ülemineku ühtlustamise eesmärgil. Konsultant saadab laiali omapoolse ettepaneku nende küsimuste osas, mis tõenäoliselt nõuavad eraldi arutelusid ühtlustamise ettevalmistamisel.
Teemade puhul nagu õpetajate palgakorraldus võib ühtlustamise puhul tekkida suur rahaline koormus, kui otsustatakse seda teha ülespoole.
3. Haldusreformi mõte on muuta KOV tegevus efektiivsemaks, mitte töötajate palkasid kärpida. Näiteks on ilmselt problemaatiline mingi piirkonna õpetajate palkasid alandada, et ühtlustuks teistega. On võimalik sätestada ühinemislepingus, et liigutakse ühtlustamise poole.
4. Eelnevast tuleneb vajadus teatud valdkondades -näiteks haridus – ühinemise järel sisse viia valdkondlik juhtimine.
5. Konsultant: ettepanek on kutsuda augusti lõpus, kui lepingu esimene toorik on koos, kõik volikogud kokku ühe laua taha ja vaadata see leping kõik koos läbi.
6. Septembris toimub lepingu teksti lõplik viimistlemine ja ettevalmistus avalikustamiseks. Septembrikuu volikogude istungitel peaks toimuma lepingu heakskiitmine ja avalikustamisele suunamine. Septembris-oktoobris võiks ilmuda valdade ühine ajaleht, kus oleks sees rahvaküsitluse toimumise aeg, vallajuhtide pöördumine; see võiks inimesteni jõuda samaaegselt lepingu avalikustamisega.
7. Avalikustamisel võivad kõik teha ettepanekuid ühinemislepingu teksti, need tuleb läbi arutada ja otsustada, kas muuta teksti või mitte. Novembris oleks ettepanekute läbivaatamine ja rahvaküsitlus. Detsembris lepingu kinnitamisel peab kõigis volikogudes olema identne tekst, seda enam muuta ei saa.

8. Ühinemislepingus ei maksa ette kirjutada liigseid piiranguid uuele volikogule, reguleerida ainult kõige olulisem või kriitiline, ja miks mitte kirjeldada võimalikke üldisemaid arengusuundi. Detailseid lubadusi pigem vältida. Ühinemistoetuse kasutamine tuleb kokku leppida.
9. Kui läbirääkimiste käigus keegi otsustab loobuda, siis jätkuvad läbirääkimised järelejäänud osapoolte vahel – kui jäävad täidetuks seaduses sätestatud kriteeriumid. Vastasel korral jääb üle sundliitmise võimalus.
10. Viimane kuupäev ühinemisdokumentide maavanemale esitada on 31.12.2016, edasi järgneb ühinemise tegelik läbiviimine.
11. Konsultant saadab kõigile läbirääkijatele esitluse, mis sisaldab soovitatavat ajakava.

3. Läbirääkimiste töögruppide moodustamine ja eesmärgid

Eelmisel koosolekul lepidi kokku, et valdkondlikke alakomisjone ei ole tarvis moodustada. Oluline oleks siiski kohtuda asutuste juhtidega, et läbi arutada võimalikud probleemkohad ning mis kõige tähtsam – tagada varane kaasatus ja teadlikkus ühinemisläbirääkimiste käigust. Oluline on igast vallast vähemalt valdkonna ametniku osalemine (konsultandi soovitus).

Otsustati korraldada arutelud juhtrühma liikmete juhtimisel ja asutuste juhtide ning valdkonna ametnike kaasamisega järgmistes valdkondades enne järgmist juhtrühma kokkusaamist juunis:

Haridus – vastutavad Saarde, Häädemeeste vallad

Sotsiaalabi – vastutab Saarde vald

Tehniline valdkond, majandus, kommunalteenused – vastutab Tahkuranna vald

Kultuur, külaelu, kogukondade kaasamine – vastutab Surju vald

Nendes arutelurühmades ei tohiks takerduda olemasolevatesse finantsraamidesse, vaid soodustada tuleb vabamat ideede ja lahendusvõimaluste väljapakumist – koos põhjendustega.

Aeg tuleb planeerida selliselt, et 10. juuniks on valdkondlikud töögrupid kohtunud.

4 Varem tõstatatud küsimuste arutelu jätkamine

Otsustati järgmised läbirääkimiste juhtrühma kokkusaamiste ajad:

13. juunil kl 13 Surju vallas

4. juulil kl 13 Tahkuranna vallas

8. augustil kl 13 Saarde vallas

Kõigi volikogude liikmete kohtumine kavandatakse **15. augustil** (kl 12 kogunemine) **kl 13 – 17 Lapaninal** Häädemeeste vallas

Toodi esile varem tõusetunud küsimused, mille arutelu jätkub:

1. Tulevase valla ametnikkond
2. Valimisringkonnad
3. Volikogu liikmete arv
4. Osavallad
5. Investeeringud
6. Valla keskuse asukoht
7. Nime küsimus

Tegemist on teemadega, mis peavad igal juhul ühinemislepingusse jõudma.

Arutleti võimalike nimevariantide üle:

Põhja-Liivimaa vald – esmane ja enamusele sobiv, traditsioonidega
Liivimaa vald – lihtsam, üheosaline täpitähtedeta (elektroniline kasutamine lihtsam)
Nime avalik konkurss – võimalus headeks uuteks ideedeks

Konsultandid kohtuvad lähiajal keeletespialistidega.

Otsustati: juhtrühm ootab ära Eesti Keele Instituudi keeletespialistide arvamused ja seejärel läheb ühinemisjärgse valla nime aruteludega edasi. Seniks jääb 3 varianti: Põhja-Liivimaa vald, Liivimaa vald või viiakse läbi nimekonkurss.

Arutleti tulevaste valimisringkondade teemal. Kuulati konsultandi arvamust:

Volikogu liikmete arv on täielikult kokkuleppe küsimus, seadus sätestab miinimumi (antud juhul 19 liiget). Kogemus näitab, et miinimumist suurem liikmete arv tagab paremini piirkondade esindatuse. Soovitav on ühine valimisringkond, mis soodustab kohe alguses koostööd ja kandidaadid peavad pingutama, et saada toetus kogu valla territooriumil. Senised kogemused toetavad seda varianti. Tekivad ühtsed valmisnimekirjad, ei teki hiljem lõhet piirkondade vahel (koalitsioon ja opositsioon lisaks maailmavaatele ja piirkondlikes küsimustes). Tõenäoselt jagunevad hääled ja volikogu kohad ka ühise valimisringkonnakorral proportsionaalselt piirkondade elanike arvuga (Lääne-Nigula näide).

Valdade esindajatel läbirääkimistel veel ühtset seisukohta ei kujunenud. Kohapealsed arvamused on nii üht kui nelja valimisringkonda pooldavad. Arvestada tuleb ka, et erakondadel on huvi tulla välja oma nimekirjadega – kui on suuremad ringkonnad. See võib olla ohuks – kohalike kandidaatide kõrvalejäämine. Tuleb kaaluda, mis ohud on ühise valimisringkonna ja mitme valimisringkonna puhul. Volikogudes võiks läbi arutada ja panna kirja mõlema variandi plussid ja miinused, et jõuda lepingus ühise arusaamani. Võimalik on esimeseks valimisperiodiks kokku leppida mitu valimisringkonda ja edaspidi jätkata ühisega.

Tahkuranna vallas oli koosolek volikogu, vallavalitsuse ja volikogu komisjonide liikmetele. Jõuti järeldusele, et peaks olema eraldi valimisringkonnad ja 21 volikogu liiget ning valla juhtimine (ametnikkond) peaks olema valdkondlik. Surju vald kaldub pooldama eraldi valimisringkondade moodustamist, Saarde vallas on varasem positiivne kogemus ühtse valimisringkonnaga. Häädemeeste vallas on küsimust arutatud volikogu komisjonides, kus ühtset seisukohta ei ole kujunenud. Kompromissina võib olla mõistlik esimestel valimistel jätta eraldi ringkonnad, aga edaspidi peaks valimisringkond olema ühtne. 20. mail on Maakogu Tõstamaal, kus K.-A. Viik osaleb paneelis kogukonna kaasamise teemal haldusreformis. Leiti, et on sobiv tutvustada meie läbirääkimiste seniseid üldisemaid tulemusi. Kasulik on ära kuulata ka kriitika ja leida sellest konstruktiivne idee.

Järgmine oluline teema on ühinemisjärgne koostöö maakonnas, arvestades ka Pärnu linna poolt moodustatavat ühendomavalitsust.

Magnus Möttus
Koosoleku juhataja

Toomas Abel
Protokollija